

**ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်ထွေးမှ
ဝန်ထမ်းများသို့ (၂၀၁၉) ခုနှစ်အတွက် နှစ်သစ်ကူးနှုတ်ခွန်းဆက်လွှာနှင့်
ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ**

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးရှိ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၊ မြို့ပေါ်နှင့် ကျေးလက်ဒေသများ၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး လွယ်ကူသောဒေသများ၊ ခက်ခဲသောဒေသများအားလုံးတွင် နေထိုင်ကြသော ပြည်သူလူထုအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများကို စွမ်းစွမ်းတမံဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြသော ဝန်ထမ်းများအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ဂုဏ်ပြုပါကြောင်း ဦးစွာပထမ ပြောကြားလိုပါသည်။ ဝန်ထမ်းများသည် လုပ်ငန်းခွင်ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ ပြီးပြည့်စုံမှု ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ မိမိတို့ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အကောင်းဆုံး ကိုယ်စွမ်းရှိသရွေ့ ဉာဏ်စွမ်းရှိသရွေ့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျန်းမာရေးဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများ အပြည့်အဝ လွှမ်းမိုးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ရရှိထားသော ဘဏ္ဍာငွေအင်အား၊ လူအင်အား၊ ပစ္စည်းအင်အားများဖြင့် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေးဘဲ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးရှိ ပြည်သူများအား ကျန်းမာရေးအဆင့်အတန်းမြင့်မားလာစေရန်ဆိုသည့် တစ်ခုတည်းသောရည်မှန်းချက်ဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ မကြာမီရောက်ရှိတော့မည်ဖြစ်သော (၂၀၁၉-၂၀၂၀) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ဘဏ္ဍာငွေပိုမိုရရှိစေရန်အတွက်လည်း မိမိတို့တတ်စွမ်းသရွေ့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေဖြင့် လုပ်ငန်းရပ်တည်ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်ပအကူအညီ၊ အထောက်အပံ့များမှာ သေချာရောရာမှုမရှိဘဲ ခန့်မှန်းရခက်ပြီး အဆိုပါအထောက်အပံ့ရရှိမှုများမှာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးစသည့် အချက်အလက်များစွာအပေါ်တွင်မူတည်နေပြီး ၎င်းအချက်အလက်များမှာ မိမိတို့မှ ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်း မရှိပါ။

မိမိတို့အနေနှင့် သမားရိုးကျ စဉ်းစားတွေးခေါ်သည့် နည်းလမ်းများမှခွဲထွက်၍ ဆန်းသစ်တီထွင်သည့် ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနည်းများကိုကြံဆပြီး ရှေ့အနာဂတ်တွင်ကြုံတွေ့ရမည့် အခွင့်အလမ်းများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကိုလည်း မျှော်မှန်းထားရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ကြုံတွေ့ရမည့် အကြောင်းခြင်းရာများကို အကောင်းမြင်သည့်ရှုထောင့်မှ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ လာမည့် (၂) နှစ်အတွင်း လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်လုပ်ငန်းများမှ တတ်နိုင်သရွေ့ ခွဲထွက်လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိအစိုးရ၏ ပထမ (၃) နှစ်တာကာလအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများနှင့်အညီ မိမိတို့၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်အား အပြောင်းအလဲများနှင့် တိုးတက်မှုများစွာကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ “ပြောင်းလဲနေသော Epidemiological Situation ကို လိုက်၍ နည်းဗျူဟာများကို ပြောင်းလဲရမည်၊ ပြုပြင်မွမ်းမံဆောင်ရွက်ရမည်” ဟူသော ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၏ အခြေခံသဘောတရားနှင့် ကိုက်ညီကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

မိမိတို့၏ ကျန်းမာရေးစနစ်အား မီးရထားလမ်းစနစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ပြောကြားလိုပါသည်။ ပထမ (၃) နှစ်တာကာလအတွင်း လမ်းကြောင်းအတွက် လိုအပ်သောအရာများကို အံဝင်ခွင်ကျ ထည့်သွင်းပေးထားပြီးဖြစ်၍ လက်ရှိကာလတွင် အဆိုပါဖောက်လုပ်ထားသော လမ်းကြောင်းအတိုင်း မီးရထားတစ်စင်းခုတ်မောင်းသကဲ့သို့ ယုံကြည်ချက်ရှိရှိဖြင့် ရှေ့ဆက်၍ ချီတက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ခုတ်မောင်းနေသည့်ရထားအား ရပ်တန့်ခြင်း၊ အရှိန်လျှော့ချခြင်း၊ လမ်းကြောင်းအနည်းငယ်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် လမ်းကြောင်းသစ် ဖောက်လုပ်ခြင်းတို့ကို လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့အနေနှင့် မျှော်မှန်းထားသော အခက်အခဲများနှင့် မျှော်မှန်းထားခြင်းမရှိသော အခက်အခဲများကို အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ ဝန်ထမ်းများအနေနှင့် ငွေအင်အား၊ လူအင်အား၊ ပစ္စည်းအင်အား၊ အလုပ်လုပ်ရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကန့်သတ်မှုများနှင့် ပြည်သူလူထု၏ တိုးမြင့်လာသော တောင်းဆိုချက်များရှိသည့်ကြားက မိမိတို့ကိုယ်စွမ်းရှိသရွေ့ ဉာဏ်စွမ်းရှိသရွေ့ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခဲ့မှုများအား အထက်အဆင့်စီမံခန့်ခွဲသူများအနေနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် အားရကျေနပ်မှုရှိပါသည်။

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၏ ဦးဆောင်သူတစ်ဦးအနေဖြင့် အောက်ခြေအဆင့်မှစ၍ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ထိ ဝန်ထမ်းများအားလုံး၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများအား အသိအမှတ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ထားရှိပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ မိမိတို့အနေနှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ တောင်းဆိုချက်များအားလုံးကို အပြည့်အဝဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိသော်လည်း ဝန်ထမ်းများမှ မိမိတို့အလုပ်အပေါ်တွင် အလေးထားဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့အနေနှင့် ရှေ့ဆက်၍ လုပ်ငန်းများကို ယခင်ကထက် ပိုမိုပေါင်းစည်းညီညွတ်စွာဖြင့် အချင်းချင်းလေးစားမှု၊ အသင်းအဖွဲ့အလိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ကူညီရိုင်းပင်းမှုတို့ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကြောင်းခြင်းရာတို့ကို ကြိုတင်မျှော်တွေးကာ ဆောင်ရွက်သွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် ၎င်း၏နီးနယ်သောလုပ်ငန်းများ (အထွေထွေစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ကုသရေး၊ သုတေသန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် သူနာပြုသားဖွားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအပါအဝင်) နှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားဖွယ်ကိစ္စရပ်များ ပေါ်ပေါက်လာပါကလည်း ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းအဖြေရှာမည့် အလေ့အထကိုလည်း ဖော်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

နောင်လာမည့် (၂) နှစ်တာ ကာလအတွင်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းများကို အဓိကဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည် -

- ၁။ Checklist များအသုံးပြု၍ မိမိတို့၏လုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း၊
- ၂။ စီမံချက်များ၊ စီမံကိန်းများ (Projects & Programs) ကို လိုအပ်သလိုသုံးသပ်ခြင်း၊
- ၃။ ပြည်တွင်း ပြည်ပအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (INGOs ၊ NGOs)၊ ပြည်သူလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBOs)၊ တိုင်းရင်းသားကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်းများ (EHOs)၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ အခြားသက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပိုမိုစနစ်ကျစွာနှင့် နီးကပ်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၄။ ရရှိထားသော ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေများကို ထိရောက်စွာ ခွဲဝေချထားပေးခြင်းနှင့် အကျိုးရှိစွာသုံးစွဲခြင်း (ဆေးနှင့် ဆေးပစ္စည်း ဝယ်ယူဖြန့်ဖြူးခြင်းလုပ်ငန်း)၊
- ၅။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာသုတေသန (Implementation Research) များကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၆။ မြန်မာနိုင်ငံဆရာဝန်အသင်း (MMA)နှင့် ပူးပေါင်း၍ အရည်အသွေးမြှင့်သင်တန်းများကို အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ဆရာဝန်များထံ ဖြန့်ဝေထားပြီးသော Mobile Tablet များဖြင့် အီလက်ထရောနစ်နည်းပညာအသုံးပြု၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၇။ အဆိုပါ Mobile Tablet များကို အကောင်းဆုံးအသုံးချနိုင်ရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဥပမာ - DHIS2 ဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များရယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးဌာနများတွင် ဆေးဝါးရရှိမှုနှင့် အသုံးပြုမှုအခြေအနေကို ကြီးကြပ်ဆန်းစစ်ခြင်း၊ သုတေသနစစ်တမ်းအမျိုးမျိုးကို ကောက်ယူခြင်း၊
- ၈။ စီမံချက်လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြားစီမံချက်များ၏ ဖော်ထုတ်ထားပြီးသော နည်းဗျူဟာများနှင့် ချိန်ထိုးဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၉။ ဦးစီးဌာနများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအရည်အသွေးများ ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၁၀။ ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်း၊ ကျန်းမာရေးဌာနများ၏ ကုသရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှု အရည်အသွေးများ တိုးမြှင့်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အဆိုပါဌာနများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ဆရာဝန်များ၏ ဆေးဝါးကုသမှုနှင့် ခွဲစိတ်ကုသမှုဆိုင်ရာ အရည်အသွေး တိုးတက်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၁။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ဆေးရုံဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးသတင်းစနစ် (Cancer registry အပါအဝင်) နယ်ပယ်တွင် သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၂။ အစည်းအဝေးများကျင်းပသည့်အကြိမ်အရေအတွက် လျော့ချခြင်းနှင့် အဆိုပါအစည်းအဝေးများအား တတ်နိုင်သမျှ အချိန်တိုအတွင်း ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ထိရောက်ပြီး အကျိုးရှိသည့်ရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၃။ ဝန်ကြီးဌာနအတွင်း အီလက်ထရောနစ် ရုံးစာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (Electronic in house memo transmission system) စတင်တည်ထောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၄။ ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (Supply chain management system) အား ရိုးရှင်း၍ ပြီးပြည့်စုံပြီး လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အပေါ်မူတည်၍ တုံ့ပြန်ပြောင်းလဲနိုင်သော စနစ်တစ်ခုအဖြစ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၅။ မကူးစက်တတ်သောရောဂါများ လျော့ကျစေရန်အတွက် ဦးစားပေးအာရုံစိုက်၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၆။ ကလေးသူငယ်များ၏ အာဟာရအခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ဦးစားပေးကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၇။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ဆေးရုံသတင်းစနစ်အား ကျစ်လျစ်ပြီး ပြီးပြည့်စုံ၍ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီဆောင်ရွက်နိုင်မည့် သတင်းစနစ်တစ်ခုဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၁၈။ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခြင်း (Year of housing) နှင့်သတင်းအချက်အလက်များစနစ်အားဖြည့်ဆောင်ရွက်ခြင်း (Year of information) စသည့် ဆောင်ပုဒ်များကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊

၁၉။ အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း(၂၀၁၇-၂၀၂၁)၏လုပ်ငန်းများကို အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

၂၀။ အထူးကုဆရာဝန်များ၊ သူနာပြုများနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာပညာရှင်များကို လိုအပ်ချက်အရ မွေးထုတ်ခြင်းနှင့်

၂၁။ “Healthy Myanmar” ရည်မှန်းချက်ကို ပြည့်မီစေရန် “ကိုယ်လက်လှုပ်ရှား ဆေးတစ်ပါး” (Exercise is Medicine) ဆောင်ပုဒ်အား အလေးအနက်ထားဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကျောင်းကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးအသိပညာ မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

အဓိကအရေးပါသောလုပ်ငန်းတစ်ရပ်မှာ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ဦးစီးဌာနများ၊ ဌာနခွဲ များ၊ ဌာနစိတ်များ တစ်ခုချင်းအနေဖြင့် မိမိတို့၏လုပ်ငန်းများနှင့်ရလဒ်များမှာ ချမှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ ပြည့်မီ ခြင်း ရှိမရှိ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့်လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်လက် လျှောက်လှမ်းပါက မအောင်မြင်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပါ။ လက်ရှိအစိုးရ၏ ကျန်ရှိသောသက်တမ်း (၂) နှစ်တာကာလအတွင်း မိမိတို့အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်များကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်၍ စနစ်တကျ တိုးမြှင့်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် မိမိတို့တွင်ရှိသော အရင်းအမြစ်များကိုလည်း အကျိုးရှိထိရောက်စွာ၊ အလေအလွင့်နည်းပါးစွာဖြင့် သုံးစွဲ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိအနေနှင့် ကျစ်လျစ်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိသော၊ ထိရောက်ပြီး အလေအလွင့် နည်းပါးသော၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ဆေးဝါးကုသမှုနယ်ပယ် (၂) ရပ်စလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်ကြီး ပေါ်ထွန်းလာစေရန် မျှော်လင့်ပါ ကြောင်းနှင့် သို့မှသာ ပြည်သူလူထုအား ထိထိရောက်ရောက်နှင့် အလေအလွင့် နည်းပါးစွာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ မိမိတို့အနေနှင့် အသင်းအဖွဲ့စိတ်ဓာတ်ဖြင့် အချင်းချင်း နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး ဝေးလံခက်ခဲသောဒေသရှိ ပြည်သူများကိုလည်း မေ့လျော့မထားရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် “စည်းလုံးညီညာ အောင်ကြောင်းဖြာ” (United we stand, Divided we fall)၊ “တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၏ အန္တိမရည်မှန်းချက်ကို ပြည့်မီစေရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း” (Helping each other is the best approach to achieve our ultimate objectives of the MOHS in no time) စသည့် ဆောင်ပုဒ်များနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အတူတကွပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် တစ်ဦးချင်းဆောင်ရွက်မှုထက် သာလွန်သော တိုးတက်မှုကို ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါတိုးတက်မှုမှာ ထပ်ကိန်းဖြင့် ဆတိုး တိုးတက်မှုဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဒေါက်တာမြင့်ထွေး

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန